

ADATTÁR

Geleji Katona István ismeretlen levele I. Rákóczy György megjegyzéseivel. (Gyulafehérvár, 1638. febr.)

A levél a kolozsvári ref. Teol. Fakultásnak Pokoly József által gyűjtögetett kis levéltárából került elő. A betűhív leírásban és a fejedelem rendkívül nehéz, néhol olvashatatlan jegyzeteinek megfejtésében Herepei János tanár barátom volt szíves segíteni.

Hogy az Ur Isten Na(gysá)godat szérelmesivel egiüt kivansagunk szérént hozzánk közeleb hozta, azon szívem szerent örvendezek, kerven Ó Zent Felseget hogy az mi keppen az Nap felenk teresevel minden allatokat egyenesben reajok szolgáló fenyevel melegget, elevenget es nevelget; Azonkeppen mijs az Na(gysá)god kegyelmessége s- mind megh maradasunk felöl valo remenessel elezgettessünk es taplalgat-tassunk. Mivel K(egyel)mes Uram betegsegem miatt erőmben meg-fogyatkozvan Na(gysa)godhoz személyemben felmennem alkalmatlan vagiok, eggielmás szükséginket akaram Na(gysá)god(na)k jedzesben be adni, mellicre hogy Na(gysá)god k(egyel)mes szemmel tekintsen, Na(gysá)god(na)k alazatossan köniörgök.

1. Megh tekintvén Na(gysá)god az Haromszeki Ekl(ési)ak(na)k fogiatkozásokat, es meg'gondolvan, hogy semmi egyeb altalabb uton az a Nemzetcegeh az reghi Scithiai feritasbol nem mitescalhat, sem az igaz Orthodoxa religio hathatobban nem invalescalhat, mint ha az ijjok fiok gyermeksegektül fogvan a' Deaki tudomanjban imbualtat-nak, rendelt vala ke(gyel)messegeből két Schola-Mesterek(ne)k valo salariomot Komanaj hazatul usque ad beneplacitum, mely immar három Esztendökigh duralt. Merjemé arra a Na(gysa)god k(egyel)mes bene placitomara tovab öketh ot maraztani Na(gysá)godtul alazatos-san akarom érteni. Minemü commendatiot tesznek serenj es haznos förgolodasok felöl Na(gysá)god(na)k onnat belöl irt levelekből produ-calhatnam. De az Kezdi Vasarhelynek megh a' tavaly esztendőre valo salariumjaban is 25 forint restal, mivel az előtti Tiszt tarto amoveal-tatott es menti magát azzal hogy az ü kezében semmi sinczen. A mostani penigh Uy Commissio nélkül semmit sem ad; Na(gysá)god mel-toztassek vellek contentaltatni a szegeny iffiat.

(eddig valorol eeket contentaltattuk).

II. Latja Na(gysá)god K(egyel)mes Uram magais iol ennek az Metropolitana Eccl(ési)anak fogyatkozott alapotyat tanitokból. Mert én betegeskedesim miat megh erótelenedven széremet az hetedszakai Prädicallasban ki nem szolgálhato(m), de bar szinten egessegem volnais, sok gondaimtul es munkaimtul semmikeppen réa nem érkezhethem. Tsulai Uram is ü k(egyel)me ritkan vagyon ithon, amikor hazafordul-is gyakrabban betegeskedik, csak egyedül vagion Ferencz Ur(am) ilyen nagy Eccl(esi)aban, melyben csak a templombeli szolgálat is egy ember ereje felet valo, azon kívül az sok halotnal valo prädicallas, betegekhez hova valo járas, az melljet soha semmikeppen el nem giöz, a külföldi Attjafiak is el untak a bejarast, sőt ugyan neheztellikis az Eccl(ési)án)ak, a Deakok is majd szintén kifaradnak az értönk valo Prädicallasból. Na(gysá)godnak azert mint K(egyel)mes Uramnak alazatosan köniörgök meltoztassek reghi igireti szerént megh egy Collega tartasra valo kegyelmesegét hozzank nyujtani mivel az előtt is megh Papista Fejedelem alatt is itth négy Prädicatorrt tartottanak, énis erém hoga az szegeny üdvezült Urunk idejebet etszér ü ke(gyel)mek negyen valanak. Am mar volna egy hitvan hazaczkank is a meliben szállithatnok főkeppen ha csak itthon tanult Attjafi lenne. Na(gysa)godnak I(ste)n többet ád érette.

(gondolkodunk róla).

III. Mivel Uram tavaly esztendőben is nem küldhetenk csak egy Deakot is az külső Orszagokra tanulasnak okajért, szandekunk a volna, hogy ha többet nem, ottan csak kettöczket-is ez jövendő Martiusban, migh az erdő meg nem zöldülne — a Hadak-is fel nem lazadnanak, el inditanank, ha annyera valo segitezigit iminnen amonna(n) colligalhatnank, amaz két száz Tallerra, melj felöl Na(gysá)god tavaly esztendőben bennünket Ke(gyel)mesen assecurala igen nagy szükségünk volna. Ha Na(gysá)god is ot fen levő Alumnusinak, kik kölczegből immar ezkedigh megh fogiatkoztanak valamit akarna küldeni, azok Isten bekessleges utat advan nekik, el vihetnek, ne ejtenek magokat valami nagy adosságban, mind Na(gysa)godnak s-mind mi nekünk jövendő busulasunkra.

(az ketszaz tallert megkültük).

IV. Na(gysá)godnak alazatosan jelentem, hogy ez elmúlt Eszten-dei egy nehanyszori paranczolatjara Na(gysá)god(na)k amaz Cimer író Pal Deak vaj semmit sem ada es törvényre az Igheni szöllő felől soha elő nem alla. Na(gysá)god ne vegie nehez neven töllem, hogy meg is busitom Na(gysá)godat miatta, mert igassagnál egyebet nem kivanok; Meltoztassek azert ke(gyel)mesen törvent paranczolni benne, lassak megh elsőben ot in facie loci s az utan hozzak ide a Na(gysá)god szekire Apellatioba, hiszem ha nyerjük jo s-ha nem megis könjeb az szivünknek. Tudjuk azt Ke(gyel)mes Uram, hoga soha magat Cimer író benne nem statualtatta, sem penigh hoga pacifice nem birta, hanem mindenkor contradictio volt benne, consensussa is ha Na(gysá)godtul ninezen, mástul nem fogh lenni. Nem uy dolog Ke(gyel)mes Uram az, hogy az ot valo Jobbagy emberek a külföldi Nemesseket, jure vicini-

tatis kivessek, eddigh talam mind Nemessek birnak azt a hegiét ha azzal a' jussal nem elnenek, mert az szegeni paraszt ember megh szükül s-el adja az öröksegeth akarkinek, de ha az szomszedja annyera ertesedik minjárt ki veti az Nemes embert is belölle. Mi is ezen igazsággal kivannank elni főkeppen hogi azon szölőnek felet birjuk, az ot valo Eccl(esiá)hoz a Na(gysá)god ke(gyel)messegeből.

(mi megparancoltattuk, de erovel rea nem kenszeritetiük mivel mar eo ez szölöt muveltetve.... ugi maradjon, igen obtinealt.)*

V. Alazatosan akaram ezt is Na(gysá)godnak ertesere adni, hogi az Banphiak Besenjő felől solemniter certificáltak melljert megis szollittatanak volna eddig is ha szék lehetet volna, magokat immar ravöttek volna, hogi mas Jozzagot is erette el vennenek ahoz hasonlot, de penzt semikeppen nem. Na(gysá)god(na)k alazatosan köniörgök ezuttal is, meltoztassek ke(gyel)mesen az I(ste)n tiszteletihöz valo buzgosagabol nekiek valahol mas Jozzagot confernalni erette, hogi lehessen örökös a' Collegium benne, es ne kellesek miatta kölczegünk tekozlasaval vellek perlekednünk, s-nagi karunkal ugyan elis vesztenünk, hiszem az a' Na(gysá)god ke(gyel)messe miben tuggya azt az mit erette ad.

(akarak.... az jozzagnak).

VI. Ada értésemre K(egyelmes) Uram az Enyedi Tisztarto, hogi az mostani Aranyasszeki Uy Kapitan, a' Collegiumnak egy Hidas nevü falujan Na(gysá)godtul Ispansagot sollicital, noha az a falu még aackor ki költ az ú tisztek alol, a mikor jobbagy szolgálat ala vétetett és az ulta mind ezak az Udvarbirak voltanak Ispanjok közöttük. Egiebnincz K(egyelmes) Ur(am) benne hanem hogi csak az Erdejére vasik az fogok és azt akarnak azon az uton birtokok ala foglalni, irigyseg is viseli őket, és el akarnak őket futtatni, meli az Collegiumnak nagy karara lenne, mert annál nagiubb faluczka sinez. A' latroknak K(egyelmes) Uram en partjokat nem fogom, az mint hogi szemekben is megh mondottam hogi ugy viselliek magokat, hiszem az udvarbiro szorgalmatossan inquirál közöttök, s aakit kiadnak megh bünteteti törveniszérent. Na(gysá)god azért meltoztassek az elebbeni állapotban hagyni. (ugi vagion de nem attunk valaszt, csak aszt, hogi vetessünk o k(e)gy(e)lmett elé).

VII. Meltoztassek Na(gysá)god az nyavalias Typographussok felől is kegielmessen providealni, ruhatlanok, kölczeghtelenek, magonk tartottuk ki az telből-is I(ste)n panassza ne vegie, e telen is őket mind kölczeggel mind ededellel, mert nem tudom hova löttének volna ell. Az Albert felől testalhatok, hogi mind ollian erős hidegben-is eljart munkajaban serenjen, nem veszi el Na(gysá)god sem külső sem belsőkeppem az mit reajok költ.

(az kik eljartak hivataliokban s nem heneltenek, az udeot rezszegséggel, dorbezolással, henéléssel nem vesztegelték el, megfelelően, megadgiok mindeneket).

* A kipontozott helyek a teljesen olvashatatlan jegyzeteket jelzik.

VIII. Magamnakis K(egyelmes Uram I. Februarii tölt volna el Cantorom, ha Na(gysá)god megh adhatna, Na(gysá)godtul igen alazatos halaadással vénnem. Amigh az lelek benne(m) leszen s-elmem megh nem bontakozik nem mulatom időmet heaban, ha szinten Prädicallasammal nem szolgálhatok is, vagion azon kívül is minden nap ennekem elegendő dolgom.

(meg hattuk adni).

Na(gysá)god alazatos Caplanja Geleji Istvan. N. K. V. V.

P. S. A' Kézdi Vasarhely Prädicator adgya K(egyel)mes Uram panaszképpen ertesemre, hogy a Na(gysá)godtul Fogarasbol rendeltetett Borbeli Salarionjat nem akarja hazahoz szállítani mint mind ő maga ez előtt az prädecessorának, s-mind az előtte levők a Na(gysa)god Kegjelmes paranczolattjabol czelekedék. Na(gysá)god meltoztatnek nekie demandalni felölle, mert közel felet a mit érne rea kel költeni avitetesere. Jelenti azt is hogy tiz vederrel kevesebbet adnak mint Capornai Uramnak attak, en nem tudom ha a Conventiojában lötte az error, vagi csak az udvarbiro faskodik. Na(gysa)god azt is meltoztassek el igazítani.

(oda megüünk s megertven az dolgot eligazittiuk).

A' meli két száz forintot Na(gysá)god esztendönként az Sofalvi Aknarul I(ste)nhez való kegiessegből a' Privatus Deakok taplaltatasara rendelt volt, éckedigh mint égi harmad fel esztendőtül fogva Konez Boldisar iamborul kiszolgaltatta, jamborabbul mint az Széki mert a' semmit sem akar adni, hanem mivel az Tiszt változot nem akar azzal a' Generalis Commissioval megh elegendni, hanem specialist kivan. Na(gysá)god meltoztassek ke(gyel)mesen megh adni.

(az mi rola valamit.... meghadgiuk megadgiuk es eddig valot mivel okgk által.... contentalva....)

Na(gysá)god(na)k akarom ezt is alazatosan jelenteni, hogy az Zent-martoni dologh megh csak ugyan azonban vagion, nem tudom a Na(gysá)god paranczolattjára ha ment volte az a Balogh György Na(gysá)god elejben vagy nem. Ezek utan Na(agysá)godat I(ste)nnek kivaltképpen valo kegielmes gondviselese ala ajanlom, mind az mi k(egyel)mes Asszoniunkkal ő Na(gysá)gával s-mind a Nagisagtok nagy reménseüünkre nevedő szép f(i)aival es jambor hiveivel egietemben.

(mi aba ujab törven üünk 26 fb. A(lbae) J(uliae) 1638.)

Közli: Dr. Nagy Géza.